

Валерій БОНДАР. "Кожен з нас щодня робить свій безцінний внесок у зміцнення авторитету аудиторської професії"

Valerii BONDAR. "Every day, each of us makes an invaluable contribution in strengthening the authority of the auditing profession"



«...обираючи АУДИТОРСЬКИЙ ФАХ, людина повинна усвідомити, що ця професія вимагає великої концентрації розуму, постійного вдосконалення та підвищення кваліфікації...»

До 30-річчя однієї з найпотужніших і найперших професійних спільнот аудиторів ми поспілкувались з його очільником.

Валерій БОНДАР – доктор економічних наук, професор, Президент ВПГО «Спілка аудиторів України», Член ради Аудиторської палати України (АПУ), сертифікований аудитор, сертифікований судово-економічний експерт, експерт з інтелектуальної власності, експерт із ризиків, всесвітньо визнаний оцінювач WAVO-WRV, керуючий партнер мережевої міжнародної аудиторської компанії ТОВ «ЕЙЧ ЕЛ Бі ЮКРЕЙН». Член Громадянської ради при ГУ ДФС у м. Києві. Досвід роботи у сфері бухгалтерського обліку й аудиту – 42 роки, зокрема стаж педагогічної роботи у наукових закладах та закладах вищої освіти – понад 14 років.

Які зараз стоять виклики та завдання для спільноти?

Спілка аудиторів України (САУ) – всеукраїнська професійна громадська організація, яка об'єднує сертифікованих аудиторів України. Активно працюючи з 1992 р., САУ сьогодні об'єднує у своїх лавах понад 1000 членів і має свої відділення в кожному обласному центрі країни.

Підґрунтя створення САУ сягає 1990-х рр., коли в Україні почали створюватися перші аудиторські фірми, які й виступили ініціатором її утворення. З цією метою проведено роботу зі встановлення фірм, які стосуються надання послуг із питань бухгалтерського обліку та оподаткування. Всього в Україні їх виявилось близько 50-ти. Саме представники цих фірм 14.02.1992 р. провели установчий з'їзд Спілки аудиторів України.

Протягом року Спілка аудиторів України плідно працювала під керівництвом В.В. Головача над проектом закону України «Про аудиторську діяльність», який було ухвалено 22.04.1993 р., що дало поштовх припливу в аудиторський рух інтелектуалів: учених, юристів, економістів, високопрофесійних бухгалтерів. Значний внесок у розвиток САУ зробили С. Столярова, О. Редько, І. Пилипенко, Н. Гаєвська, О. Кужель, Ю. Фурторянська, Є. Синявський, І. Каштанова, В. Тарас та ін.

Для подальшого розвитку аудиторської діяльності в Україні САУ забезпечила підготовку нормативної бази сертифікації аудиторів, розроблення та впровадження у практику стандартів аудиту, постійне вдосконалення професійних знань аудиторів. Особливу увагу САУ приділяє питанням забезпечення незалежності діяльності аудиторів, дотриманню аудиторами норм і стандартів аудиту та вимог Кодексу етики аудитора, а також питанням якості аудиторських послуг.

Місією Спілки є служіння суспільству через сприяння розвитку та поширенню професії незалежних аудиторів, підвищення значення професії аудитора в Україні для задоволення економічних інтересів суспільства. Спілка підтримує бачення того, що аудиторська професія є дуже важливою для розвитку стійкої та сильної

економіки України.

До того ж аудит є одним з інструментів, який допомагає розвивати міжнародні відносини, оскільки забезпечує довіру до перевіреної фінансової інформації для її користувачів різних рівнів (міжнародного, державного, урядового, підприємства).

Сучасним викликом для аудиторської сфери є труднощі, зумовлені глобальною кризою і загальним станом української економіки в умовах війни та пандемії COVID-19; коли відбуваються значні коливання у валютних курсах та зриваються поставки товарів й енергоресурсів.

Інші проблеми представлені специфічними галузевими складнощами. Серед них доцільно виділити відмінності у стандартах роботи українських та міжнародних компаній, відсутність системи страхування аудиторських ризиків, а також недостатній рівень підготовки українських бухгалтерів і аудиторів. Перераховані причини негативно впливають на престиж професії та знижують рівень довіри бізнес-середовища до вітчизняного аудиторського ринку.

Зауважу: незважаючи на багатолітню практику незалежного аудиту та активне запровадження зарубіжного досвіду, в Україні відсутні підручники чи навчальні посібники, які б відповідали сучасному рівню національної практики аудиторської діяльності. Це зумовлює ризик перетворення майбутніх фахових аудиторів на заручників отримання поверхових, недостатніх і неякісних знань, що є ще одним викликом для аудиторської спільноти.

Що найбільше Вам подобається у професії аудитора?

Аудитор – це професія, яка має суспільне значення. Аудиторська діяльність динамічна і різнопланова. Цим вона і приваблива. Ніколи не знаєш, яку додаткову професію, які нові навички потрібно буде опанувати у процесі чергової перевірки. Також перевагами аудиторського фаху вважаю знайомство з різноманітними видами бізнесу, відчуття значущості професії, гордість

за власні знання та досягнення і, звісно ж, постійне вдосконалення професійних навичок та знань, бо, як відомо, «учіння – світло, а неучіння – ледь світло... і на роботу!»

Тобто, обираючи аудиторський фах, людина повинна усвідомити, що ця професія вимагає великої концентрації розуму, постійного вдосконалення та підвищення кваліфікації. Необхідно постійно вчитися, здавати професійні тести, складати іспити, та ще більше самостійно навчатися шляхом вивчення великої кількості професійної літератури до останнього дня своєї кар'єри. Далеко не всім людям це може сподобатися.

Як професія трансформується за ці роки?

Світ навколо нас стрімко змінюється, і темп таких змін уже обчислюють не роками, а місяцями. Диджиталізація економіки, різноманітність криптовалют, витіснення людської праці програмами й роботами – ось основні чинники, що визначають загальні тенденції зміни бізнесу й суспільства.

Аудит не може триматися осторонь цих процесів, тому з урахуванням усіх змін залишається або адаптуватися до нових бізнес-реалій, або закритися у своїх старих форматах і з часом зникнути.

Також неможливо розглядати облік окремо від аудиту. Вони взаємопов'язані. Продуктом бухгалтерського обліку є фінансова звітність, продуктом аудиторської перевірки – думка аудитора стосовно такої фінансової звітності. Тобто попит на фінансову звітність безпосередньо кореспондується з попитом на послуги аудиту. Тому трансформації і майбутнє аудиту залежать від розвитку та збільшення попиту на фінансову звітність.

Однак зазначу, що дотепер залишається чимало проблем у сфері українського аудиту, як:

1. Різна якість надання аудиторських послуг суб'єктами аудиторської діяльності нашого ринку, особливо у здійсненні обов'язкових аудитів фінансової звітності, що пояснюється недосконалістю або відсутністю у низки аудиторських фірм єдиної методології, системи внутрішнього контролю якості та недостатньою кількістю методичних розробок з аудиторського контролю, технологій, єдиної soft-програми для виконання аудиторського завдання, практичного досвіду та необхідних якісних ресурсів для проведення аудиторського завдання якісно та вчасно;

2. Формування справедливої ціни аудиторських послуг – надзвичайно важливо коректно оцінювати ресурси та час для забезпечення проведення якісного аудиту з дотриманням усіх необхідних вимог законодавства та міжнародних стандартів аудиту. Ця оцінка часу безпосередньо впливає на формування ціни аудиторських послуг, що особливо важливо для аудитів підприємств суспільного значення. Трапляються випадки,

коли ціна відрізняється до 10 разів, бо формується в тендерах.

Аудит і тендер – це непов'язані речі, оскільки торг ніколи не призведе до об'єктивності в установленні вартості аудиторських послуг. Також потрібно врахувати й те, що процес підготовки кваліфікованих спеціалістів досить дорогий, адже ми витрачаємо в середньому до 1600 год. (близько 3 років) і понад 60 тис. грн в рік на програми підвищення кваліфікації, не враховуючи отримання професійної кваліфікації на кшталт АССА, проходження сертифікації аудиторів України тощо. Вважаю, що питання формування справедливої ціни суттєво впливає на якість та довіру до самого продукту, який отримує суспільство за результатами аудиту, на можливість користувачів фінансової звітності робити коректні висновки;

3. Різні рівні дотримання вимог законодавства та міжнародних стандартів аудиту до незалежності та надання неаудиторських послуг клієнтами, САДами, НБУ, НКЦПФР, ОСНАДом, АПУ тощо.

Сподіваюся, що такі дії регуляторів, як контроль за якістю, відкриті дискусії щодо проблемних питань та розроблення методичних рекомендацій, інспекції та дисциплінарні провадження, якісна атестація аудиторів, стануть рушійною силою та мотиватором зміни й підвищення якості аудиту в Україні, адже фундамент для майбутніх змін уже було закладено. Окрім того, з 2022 р. набувають чинності нові міжнародні стандарти управління якістю, які мають підняти планку в управлінні якістю надання послуг аудиторських фірм. Сподіваюся, це стане також додатковим поштовхом для аудиторських фірм у нашій країні прислухатись, переглянути свою систему контролю якості та покращити її.

Насамкінець зауважу, що єдиною реальною силою, яка може й повинна впливати на розвиток професії в країні, є самі аудитори та бухгалтери. Від їхньої активності та здатності чітко донести свою думку до регуляторів залежатиме розвиток і майбутнє цієї професії. Важливо створити сильний професійний рух, що стане головним контролером і рушієм цього процесу.

Наші спільні зусилля призвели до створення в державі системи незалежного фінансового контролю – аудиту та захисту прав акціонерів. Кожен з нас щодня робить свій безцінний внесок у зміцнення авторитету аудиторської професії.

Всі ви віддані нашій справі, а для мене ви є надійними партнерами і просто добрими друзями.

Нехай усі поставлені перед вами завдання будуть продуктивними, вирішуйте їх із легкістю. Випадкові перешкоди долайте без зусиль. Цілеспрямовано рухайтесь до успіху!

Розмову вела Лєся Такіда